

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50
Celoletna naročnina Din 40.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: J. Natek
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Kolodvorska 23 • Tisk Jugoslov. tiskarne (J. Kramarič)

Ljubljana, 30. maja 1940.

Leto VI — Številka 34

Prošnja za ekspropriacijo

S čudovito zgovornostjo in s posebnim baro-
ničnim slogom izražanja se nekateri trudijo
sedaj dvigati v nebo sovjetski raj. Ne glede
na lakonično pojasnilo agencije Tass in na
bagatelno vsoto naše bodoče trgovine s So-
vjetsko zvezo se nam zdi tako pisarjenje zelo
neresno, še posebej, ako prihaja iz ust ne-
katerih članov naše moskovske delegacije.
Česar ni videl ne šef angleških sindikatov
Citrine ob priliki svojih dveh daljših obiskov
v Rusiji, česar ni v desetih letih svojega bi-
vanja v Sovjetiji mogel odkriti francoski de-
lavec Yvon, česar kljub svojemu strastnemu
apriornem verovanju ni mogel najti razočarani
Gide, niti ameriški inženir Littlepage, ki je
polnih devet let bil udeležen pri vodstvu ene-
ga najvažnejših sovjetskih trustov, in polno,
polno drugih resnih ljudi, —

to je odkril v štirinajstih dneh svo-
jega uradnega bivanja v Moskvi go-
spod dr. Rudolf Bičanič, ki proti vsem običa-
jem ni mogel držati molka niti do ratifika-
cije trgovinske pogodbe. Še bolj pa se je
postavil belgrajski »Trgovinski glasnik«, za
katerim vneto ponatiskuje sovjetofilske epo-
peje ljubljanski »Trgovski list«.

Čujte zgodbo iz tisoč in ene noči, kot jo
čitamo v glasilu naših pridobitnikov »Trgov-
skem listu«:

»Trgovinski glasnik« je objavil silno
zanimivo (podčrtali mi) poročilo svojega
urednika o razgovorih s člani naše trgovinske
delegacije v Rusiji. Iz njegovega poročila po-
snemamo naslednje podrobnosti:

»V vsej državi vlada enostavnost. Vse je
naravno in normalno. Razkošje je le v kolek-
tivnih hišah in poslopjih. Samo v gledališčih
se vidi sijaj in razkošje kakor v bajkah. To,
kar je vsem na razpolago, je najboljši in naj-
bolj luksuriozno. Moskovska podzemna že-
leznica je vsa v marmorju, vendar pa poceni...

Mnogo novega je. Nič ni več zasebnega,
vse je last države. Ljudje, ki vse to opravljajo,
so samo nameščenci, ki delajo pet dni, šesti
dan pa počivajo. Vsi delajo, ker ni brezposel-
nosti. Vsi delajo, zaslužijo in trošijo, ker jim
je obstoj zagotovljen. Vse, kar se dela, se
dela na veliko. Tudi vsa javna dela so gigant-
skega obsega. Vse je neizmerno, toda vse je
tudi vnaprej določeno, ker se dela po načrtu.
Ni slučajnosti... Poleg tega pa je Sovjet-
ska Rusija edina država na svetu,

kjer se sklepajo zakoni le iz ljubezni.
Za zakon sta le dva motiva: ljubezen ali inter-
es. Ta v Sovjetski Rusiji odpada in zato je
ljubezen edini razlog za zakon...

Govore nam o knjigah. Naklade so veli-
kanske. Vse čita in piše. Vse je veliko,
novo, moderno... Življenje gre naprej z no-
vim tokom in ustvarja se nova zgodovina.
(»Trgovski list«, dne 20. maja 1940.)

Najprej skromna pripomba: da je v So-
vjetski Rusiji tak raj brez primere v zgodo-
vini in na zemeljski krogli, tega do sedaj niti
iz komunističnih listov nismo zvedeli. No,
sedaj vemo iz »Trgovskega lista«.

Škoda bi bilo papirja, da bi iz dolge vrste
resnejših piscev kot pa je skrivnostni štiri-
najstidnevni moskovski popotnik, po katerem
iz »Trgovinskega glasnika« naš »Trgovski list«
ponatiskuje bajke o sovjetski Indiji Koroman-
diji, pokazali prav nasprotno resnico o so-
vjetski stvarnosti. Naj za danes zadostuje
samo majhen kosček sovjetske stvarnosti kot
jo opisuje vodja sovjetske diplomatske in vo-
jaške špionaže v zapadni Evropi, general
Krivitzky:

»Marca 1937 je na sestanku vodij GPU
(Ogpu) v kantini Lubjanke govoril Ježov (na-
slednik Jagode v vodstvu GPU). Jagoda in
vsi njegovi sodelavci v vodstvu GPU so bili
že zaprti.

Ježov je začel svoj govor z ugotovitvijo,
da ni njegova naloga dokazati Jagodove na-
pake. Če bi bil Jagoda pošten in odkrit boljševik,
ne bi mogel zgubiti Stalinovega za-
upanja. Jagodovi prekrški so močno zamo-
tani. Po kratkem odmoru je Ježov nadaljeval,
da je Jagoda pripadal že od 1907. leta cari-
stični tajni policiji. Navzoči so sprejeli to
ugotovitev na znanje, ne da bi trenili z očmi.
Toda l. 1907. je bilo Jagodi deset let. Toda
to še ni vse, je nadaljeval Ježov. Dopustil je,
da so Nemci vtihotapili za njegovim hrbtom
v Čeko Djerčinskega. Z močnim glasom pa je
Ježov poudarjal, da je Jagoda, odkar obstoja
sovjetska država, deloval kot vohun za
Nemčijo.

Svoj veliki govor je Ježov zaključil z zna-
čilnimi besedami: »Mi rabimo čistke, več
čistk, vedno več čistk.«

Očividno je glasilo pridobitnikov prineslo
zgodbo po naročilu svojih lastnikov, članov

konzorcija, posestnikov našega kapitala, ki
kar čakajo, kako bi vse svoje premoženje
brez odškodnine izročili državi. Nismo pa
informirani, ali so gospodje kapitalisti okoli
»Trgovskega lista« pripravljeni tudi na pri-
silno delo pod prijaznim vodstvom agentov
GPU, na to najskromnejšo pritliklino sovjetske
velikopoteznosti, ki jo tako prisrčno opevajo
v svojem glasilu.

Naša pripravljenost

Države, katerim vojna vihra še prizanaša
in ki še morejo mirno kot nevtralne države
stati izven strašnega evropskega požara, ki
kakor polip na dnu morja razpreza svoje lovke
in nanje lovi državo za državo, ki jo kljub
vsemu njenemu otepanju potegne v blazni
vrtinec velikega evropskega spopada, skušajo
svoj položaj čim bolj zavarovati in ostati iz-
ven krvavega spopada. Jasno je, da te države
ne stojijo brezbrizno ob ognju, ki se je raz-
plamtel in ki ogroža tudi nje. Vsaka država
se skuša čim bolj zavarovati pred požarom.
Zato izdajajo državni organi posebne uredbe
in navodila, ki naj pomagajo preprečiti, da bi
se država zapletla v blazni vrtinec sedanje
vojne. Ne samo uredbe in navodila, te ne za-
dostujejo. Treba je osredotočiti vse
narodne moralne in fizične sile k
enemu edinemu namenu vsestranske
pripravljenosti za uspešno narodno
obrambo.

Slovenska dijaška mladina je to svojo
pripravljenost služiti domovini izrazila v svoji
prisegi domovinske vdanosti. Svoji državi je
slovenska katoliška dijaška mladina v tej pri-
segi stavila v celoti brez kakega pridržka
vse svoje duhovne in telesne sile na razpo-
lago za ohranitev po tisočletnem robstvu pri-
dobljene svobode. S ponosom slovenska kato-
liška dijaška mladina izraža svojo brezmejno
vdanost svoji domovini, za katero je priprav-
ljena pretrpeti vsako žrtev, ki jo bo domo-
vina od nje zahtevala.

V tem zgodovinskem trenutku Evrope, ko
se odločuje usoda vseh narodov in ko se od-
ločuje o bodočnosti Evrope, je tudi ostali slo-
venski narod moralno in fizično zbran v vse-
stranski pripravljenosti na okopih svoje domo-
vine. Vsi opravljajo svoje naloge, vsak je na
svojem mestu. Mnogi, predvsem naši kmečki
fantje, opravljajo dolžnost neposredne vojaške
pripravljenosti daleč od svojih domov. Pa
tega nič ne obešajo na veliki zvon, ker jim

S prihodnjo številko »Straže v
viharju« bomo zaključili letošnji let-
nik. Vse one, ki še niso poravnali
naročnine, vljudno prosimo, da to
čim prej store, kajti tudi mi mo-
ramo poravnati svoje obveznosti v
tiskarni. Kdor hitro da, dvakrat da.
Uprava.

je ta dolžnost prva zapoved njih domovinske
ljubezni in njih krščanskega prepričanja, ki
jim ukazuje ljubiti zemljo svojih dedov, jo braniti
in zanjo darovati, če je potrebno, tudi
svoje življenje. Njim je to popolnoma samo
ob sebi razumljivo, nič čudnega in nič ne-
navadnega se jim ne zdi to.

V tem težavnem trenutku, ko množica naših
fantov opravlja svojo državljansko dolžnost
v popolni pripravljenosti, da bo za vsako ceno,
tudi za ceno svojega življenja branila svojo
domovino, pa smatrajo nekateri, ki še danes
ne morejo pozabiti onih zlatih časov privile-
giranosti, časov, ko so nas delili v državljane
prvega in drugega razreda, da je prišel čas
tudi zanje. Sedanja za našo bodočnost morda
najvažnejši trenutek, ko gre prav gotovo tudi
za našo usodo, skušajo izrabiti in si
nakovati kapitala za bodočnost.

Julija meseca se zberemo vsi v slovenskem
Ptujju, da skupno izpovemo v teh težavnih
dneh svojo močno vero v Boga, v svoj slo-
venski narod in v svojo ljubljeno državo
Jugoslavijo.

Nihče ne sme ostati doma!

Naša pripravljenost v današnjem času mora
biti samo ena: popolnoma se postaviti na
razpolago vodstvu naše narodne ar-
made, ki je bila že tolikokrat oven-
čana z zmagami.

Toda nekateri privilegiranci mislijo, da za-
nje zadostuje pripravljenost, ki jo izvedejo v
lastnem krogu in ki jo razpihujejo v svojem
tisku do onemoglosti, češ, poglejte nas, mi
edini stojimo v teh nevarnih časih neustra-
šeno na braniku domovine, vsi drugi so se pa
poskrili.

(Konec na drugi strani.)

Taka sokolska pripravljenost, ki traja navadno eno uro, nam ne more biti v zgled, kako je treba pričakovati resne čase, ki prihajajo, niti v posnemanje. Doma, na varnem, ko veš, da drugi varujejo dom pred nevarnostjo, je lahko biti pripravljen na resne čase, ki prihajajo. Ljudi, ki mislijo, da so na ta način izpolnili vse svoje narodnoobrambene dolžnosti, si bomo znali dobro zapomniti za bodoče.

Tako športno izživljanje je morda dopustno ali opravičljivo v mirnem času, ko ti ne grozi nikaka nevarnost, ne pa danes, ko ne

veš, ne kdaj ne na kak način se utegneš znajti preko noči v vrtincu evropskega viharja.

V teh težavnih dneh mora biti naša pripravljenost samo ena: **popolnoma se postaviti na razpolago vodstvu naše narodne obrambe.**

Slovenska katoliška mladina in z njo ves slovenski narod je v pripravljenosti, pa ne samo eno uro, kakor si to nekateri zamišljajo, ampak vedno, podnevi in ponoči. Pripravljen je vsak hip, da gre na okope svoje ljubljene domovine.

To je naša pripravljenost! Vedno in povsod, pa najsi bo to pod kakršnimi koli okoliščinami, se stavljamo na razpolago vodstvu naše narodne obrambe, da nas uporabi pri obrambi naše svobode in neodvisnosti.

Nedeljske misli Sv. stolica in totalitarna vojna

Po vseh praznikih, v katerih smo se pod vodstvom Cerkve spominjali velikih del božjih za naše odrešenje in zveličanje, hoče Cerkve, da bi na koncu v kratkem povzeli glavno misel, da bi se ozrli prav v središče, da bi v lihi zatopljenosti pobožno premislili, kaj je osrednje gibalno vsega božjega približanja človeškemu rodu in zato stavi v posebnem prazniku pred nas božječloveško Srce Jezusovo.

Od kar se je druga božja oseba učlovečila in si privzela človeško naravo, vse od takrat bije Srce Jezusovo za blagor človeštva.

Vsa dolga in bridka pot od Betlehema pa do Kalvarije, ko Jezus s svojo božječloveško pridigo dopolnjuje razodetje iz stare zaveze, ko pripravlja temelje odrešitvenemu delu Cerkve, ko postavlja večno daritev od vzhoda do zahoda, ko ustanavlja sveta znamenja milosti, ko izbere skrivnostno bivanje med ljudmi pod podobo kruha, ko pod to podobo kruha hoče sam biti hrana dušam svojih vernikov in ko pošlje Svetega Duha, da zaključi Jezusovo posredovalno delo med Bogom in človeštvom, da oživi in napolni s svojim svetim življenjem vse Jezusove ustanove, kaj je vse to drugega kot izraz nezlomljive, neranjive in nedopovedljive ljubezni Jezusovega Srca! Vse posameznosti Jezusovega dela in življenja ter njegovih zveličavnih ustanov so samo spektrum njegove neizčrpane ljubezni, s katero pripravlja in utira blodnemu in izgubljenemu človeštvu pot k nebeškemu Očetu, ki je alfa in omega vsegà.

Kako primerno in koristno bo, če ljubezen Jezusovega Srca v osmini praznika Srca Jezusovega posebej razmišljamo! Zivimo v dobi, ko smo tako otopeli in brezčutni že za človeško ljubezen, kaj šele za božjo. Zato je toliko bolj potrebno, da se ob prazniku Srca Jezusovega zamislimo v njegovo pomenljivost. Ni pa treba modrih besed in učenih razprav o tem. Pojdimo preprosto skozi vso dolgo vrsto Jezusovih del za naše zveličanje in svoje razmišljanje končajmo z zaključkom, da bomo svoje srce na stečaj odpri, da bi neovirano vanj lil ves spektrum božjega Srca Jezusovega. Nehajmo misliti v liberalno indiferentnem ozračju, ki narekuje mnenje, da je pobožnost samo za izbrane mistike! Bog hoče, da bi se vsi ljudje zveličali in prišli k spoznanju resnice.

Sv. stolica in totalitarna vojna

Započela se je totalitarna vojna, katere so se vsi narodi bali. Tam kjer je pred 26 leti divjala vojna vihra, na belgijskih tleh, je zadržala znova 10. maja. Vojna na življenje in smrt, vojna z vsemi sredstvi, vojna, kakor si je nobena fantazija ne more predstavljati.

Uvod v to vojno je apel nemškega »führerja« A. Hitlerja z dne 10. maja na nemške vojake: »Bojevniki zapadne fronte, odbila je Vaša odločilna ura. Borba, ki se danes začne, bo odločila usodo nemškega naroda za tisoče let. Izvršite svojo nalogo. Nemški narod je z vami s svojim blagoslovom.« Komaj 20 dni je poteklo in že vidimo nešteto uničenih letal, ki so strmoglavila iz višine na zemljo, letališče v ruševinah, trupla na metre visoko nagromadena, pošastne kolone tankov, ki zmlejejo ljudi in hiše v prah, peklenški trušč topov itd. Tisoče hiš v razvalinah, na 100.000 razmesarjenih trupel, nedolžni starši in otroci in žene v obupnem begu razpršeno na vse strani. — A to je šele začetek.

To peklenško razdejanje je zadelo pokrajine, ki so imele tako rekoč vsako ped zemlje prepojeno s krščansko civilizacijo, umetnostjo, tradicijo.

Ves svet se obrača k papežu Piju XII. kot poroku krščanskega občestva, krščanske pravičnosti in bratstva med narodi.

Anglikanski škof iz Čičestera pravi v »Timesu«:

»Li smem, kot anglikanski škof — nasloviti na papeža besedo globoke hvalečnosti za njegovo velikonočno pridigo... Sv. oče se dvigne nad vse spore, a hkrati z vsem svetom občuti trpljenje, ki ga povzroča vojna vsem. Neizmerno važno je, da morem slišati vsak hip glas sv. očeta, ko nam govori o božji pravičnosti in slogi med narodi... Njegov glas je redno glas miru, ki poudarja, da je eno samo zdravilo. A to je Kristus, ki edini more nagniti voljo ljudi k slogi in bratski ljubezni.«

O priliki proglastitve dveh devic za svetnici, (Marija Pelletier in Ema Galgani) je papež 2. maja v baziliki sv. Petra omenil svetovno vojno in njene strahote. Dne 5. maja je v cerkvi Maria sopra Minerva v počastitev, dve glavnih nebeških zaščitnikov Italije, sv. Frančiška Asiškega in sv. Katarine Sijenske dejal:

»Zdaj je za velike in male narode, za Italijo, čas molitve in klicanja nebeških svetnikov. Zmaguj o Bog vojskinih trum in oni mir, ki

ga daje Tvoje srce Italiji, naj se vrne spet med narode, pomiri vihar smrti, ki divja med narodi, rešenimi od Tebe...«

Tej veliki verski mirovni manifestaciji je prisostoval tudi italijanski prestolonaslednik s soprogo.

Italijansko časopisje, pa tudi ulična propaganda vodi srdito kampanjo proti Franciji in Angliji, sv. oče pa javno prosi Boga, da bi se totalitarna vojna ne razširila še na Italijo.

Narodi in vladarji govore o Bogu in molijo

Angleški kralj Jurij VI. je govoril 24. maja v radiu:

»V teh usodnih trenutkih se obrača Anglija k Bogu ter Ga prosi pomoči in mu izroča svojo stvar s prošnjo za pomoč. V tej usodni uri se tudi mi, kakor so to delali naši očelje vsikdar, kadar so stali pred velikimi preizkušnjami, obračamo k najvišjemu Bogu. Tukaj doma sem prosil, naj bo prihodnja nedeljo nedelja vsenarodne molitve. Prepričan sem, da bo za mnoge od naših bratov onstran morij mogoče, da svoje molitve združijo z našimi. Pri tej priliki bomo kakor z enim srcem in z eno dušo ponižno, toda s polnim zaupanjem izročili našo stvar Bogu in Ga prosili za njegovo pomoč, da bi mogli junaško braniti pravico, kot jo vidimo in razumemo.«

Kraljica Viljemina je po radiu govorila svojim podanikom v Nizozemski Indiji:

»Naš narod je že večkrat doživel hude preizkušnje, toda s svojo vero v Boga in s svojo ljubeznijo do svobode jih je še zmeraj premagal... Naj Vas Bog blagoslovi.«

Slovenskemu dijaštvu!

Julija bo tabor SDZ v Ptuj. Za fante od 5. do 8., za dekleta od 9. do 12. julija.

V Ptuj gremo pod geslom: Slovenija in Jugoslavija — danes in vekomaj!

Poljsko so uničili špijoni, Norveško »peta kolona«. — Slovensko dijaštvo v zbor — za notranjo fronto!

Bog, narod, država — naše geslo s Slomškovega groba ima v perspektivah evropske bodočnosti svoj poseben pomen!

Strnimo se! Pripravimo se!

V Parizu je bil razglašen v nedeljo dan javnih molitev. Procesija se je zbrala v cerkvi sv. Genovefe, varuhinje Pariza, ter je šla po pariških ulicah. Najmanj 100.000 ljudi se je udeležilo procesije.

Roosevelt, predsednik USA, je imel 26. maja govor v radiu, v katerem pravi:

»Ponoči in podnevi prosim Boga za mir v tem ponorelem svetu. Vem, da se tudi vi pridružujete tem mojim molitvam. V ljubezni do človeškega rodu bomo skupno prosili Boga, naj zaceli rane in ublaži človeško srce.«

Vatikanska radio postaja je oddala poziv vsem katoličanom sveta, naj molijo za to, da bi zmagala ideja pravice in ljubezni, ki edini bosta odrešili človeštvo vojnih grozot in mu zajamčili mirno bodočnost.

Že leta 1917 je papež Benedikt XV. določil, da se po vsem svetu v lavretanskih litanijskih molitvah: Marija, kraljica miru, prosi za nas.

Že v božičnem nagovoru je izjavil sv. oče, da se vojni dogodki ne dajo spraviti v sklad s pozitivnim in naravnim pravom in da so žrtve »mali, marljivi, mirni narodi«.

Stojimo za sv. očetom, ki je poudarjal, da imajo vsi narodi mali in veliki, slabi in močni, pravico do življenja in neodvisnosti. Stojimo za sv. očetom, ki v pretresljivih besedah slika propast in razvaline narodov, in ki je Belgiji, Holandiji in Luksemburgu dal svoj blagoslov in svojo voščilo, da bi spet kmalu mogli živeti v miru, svobodi in neodvisnosti.

V oni posebni molitvi za mir, ki jo je predpisal Benedikt XV. v svetovni vojni, beremo: »usmili se narodov Evrope, ozdravi Ti sovraštvo, ki razdvaja narode, da bi ljudje spet živeli kot bratje.«

Papež Pij XII. je meseca aprila t. l. pozval vse vernike, da se posebno meseca maja zatekajo k Mariji, naj nam izprosi mir.

Prav tako tudi vsi škofje pozivajo k molitvi.

Pozivamo vse akademike in srednješolske dijake k molitvi

Čujte klice sv. očeta, škofov, kraljev in državnih predsednikov, ki opominjajo narode, naj molijo!

Moli naj naša akademska mladina, moli naj naša univerza, molijo naj naše srednje šole, molijo naj naše dijaške organizacije.

Papež pravi v svoji okrožnici »Summi Pontificatus«, da se je stemnilo po vsej zemlji, ker je slepa nevera dejansko izključila Kristusa iz sodobnega življenja in s tem obenem tudi vero v Boga. Človek, družina, država: vse se je otreslo blagodejnega in životvornega vpliva, ki je izhajal iz vere v Boga. Iz protikršćanskih zablod so dozoreli nepopisno grenki sadovi, ki bolj zgovorno obsojajo te zmote, kakor najbolj ognjevit pridiga.

Resna molitev mladine ima pri Bogu veliko moč. Brez božje pomoči je Evropa zgubljena, brez božjega varstva zna zajeti vojna vihra tudi našo zemljo.

Naše dijaške organizacije, Slovenska dijaška zveza, Akademska zveza, naj še posebno pozivajo vse svoje edinice k skupnim molitvam in skupni pokori.

Molitev, h kateri pozivamo mladino, je skupna molitev za javne potrebe in nadloge, ki tarejo vse narode, pa tudi naš narod. So mnogi dijaki v naših organizacijah, ki iz tega velikega socialnega vidika res mnogo molijo, so pa tudi mnogi dijaki, ki se ne morejo dvigniti iz svoje letargije in še ne čutijo nobene potrebe take molitve za velike namene, kakor nam papež in škofje to naročajo. Tem posebej velja naš klic.

Pariz, 10. maja. b. Agencija Tass poroča: Angleški in francoski krogi so razširili, da je šla Sovjetska Rusija po poti panslavizma, da je s tem ohranila Romunijo in da bo pomagala Jugoslaviji, če bi jo napadla Italija. — Agencija Tass je pooblaščen, da izjavi, da te novice niso samo netočne, temveč so tudi smešne, ker je po mnenju sovjetskih odgovornih krogov vseslovanstvo s splošnega stališča, kakor tudi v mednarodni politiki popolnoma nazadnjaško gibanje, ki je v nasprotju s politiko sovjetske države.

**Pridobivajte nam
novih naročnikov!**

Julija vsi v Ptuj

V tem velikem času, ko se Evropa odločuje za krščansko kulturo; ali za zaton svobodnega življenja, se bo meseca julija zbrala vsa zavedna slovenska katoliška dijaška mladina v starodavnem slovenskem Ptuju na svojem tradicionalnem počitniškem taboru Slovenske dijaške zveze.

Naša mlada dijaška armada se bo letos znova zbrala v svojih taboriščih, tokrat v slovenskem Ptuj, zato da pokaže, da je današnji čas stiske in negotovosti ni zbežal, am-

ustih, z veseljem zanosom v srcu in v mislih na Boga in domovino.

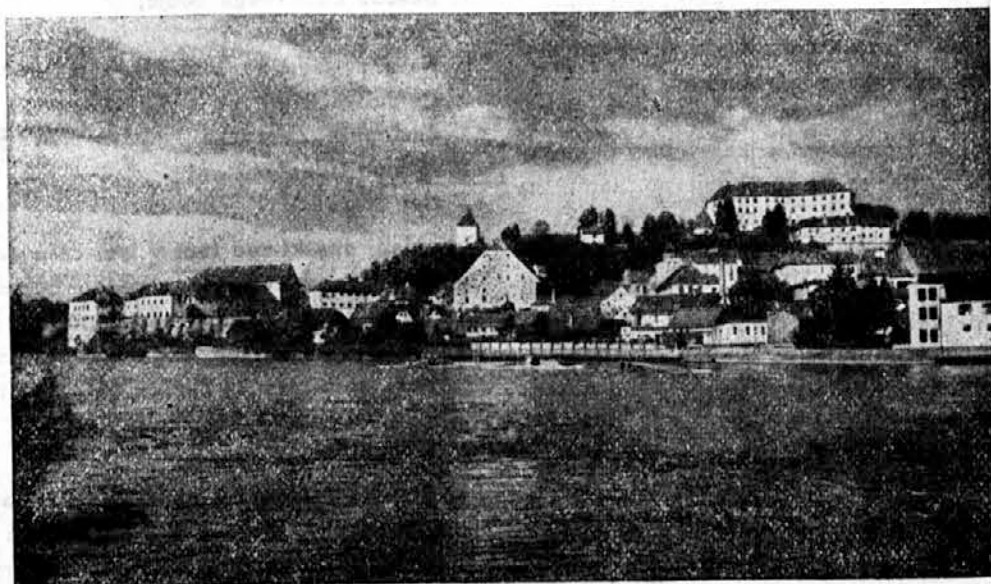
In domovina bo zopet za hip prisluhnila naši besedi in naši zmagoslavni himni:

Bog, narod, država!

Spored tabora SDZ v Ptuj

Fantovski dijaški tabor se bo pričel dne 5. julija zvečer in bo zaključen 8. julija zjutraj.

Dekliški tabor se bo pričel 9. julija zvečer in se bo končal 12. julija zjutraj.

pak da je mladostno vedra in pogumna, polna zaupanja v novi čas ter da nepremagljivo stoji na živi straži stoletnega slovenskega katoliškega izročila.

V slovenskem Ptuj, hočemo obnoviti svojo prisego, ki smo jo v Mariboru slovesno položili na Slomškov grob!

Ponovno hočemo priseči svojo **vdanost večnemu Bogu** in ga prositi, naj nas, sinove in hčere slovenskega naroda trdno združi.

Ponovno hočemo izpovedati svojo **neomajno narodno zavest** in svojo ljubezen do svete slovenske zemlje in slovenskih svetinj.

Ponovno hočemo poudariti svojo vero v naš narodni dom, v **veliko in nepremagljivo Jugoslavijo** in izpovedati svojo pripravljenost braniti sleherno ped naše zemlje.

Tega pohoda slovenske mladosti ne more ustaviti nobena sila!

Tovariši! Tovarišica!

Ali boš Ti ostal doma za pečjo in samo s kislim obrazom črnogledo zrl v bodočnost? Ali ne doumeš velikega časa, ki se poraja na obzorju in kliče tudi Tebe?

Spoznaj dobo preizkušnje, v kateri živiš! Nagni se nad zemljo, ki te je rodila, in ne presliši njenega klica!

Ne stoj ob strani! Pridruži se temu mogočnemu pohodu, vstopi v organizirano armado slovenske dijaške mladine.

Če si mlad, pogumen, pošten in poln vere v Boga, narod in državo — spadaš v naše bojne vrste!

Meseca julija je slovenski Ptuj Tvoje taborne mesto!

Korakali bomo s slovensko pesmijo na

Letošnjega tabora se bodo mogli prvič udeležiti tudi nižješolci in nižješolke ter zastopniki meščanskih šol, ki bodo imeli istočasno svoja posebna zborovanja.

Spored.

Višješolci: 5. julija zvečer: Prihod v Ptuj. — 6. julija zjutraj: Začetna sv. maša z nagovorom. — **I. del tabora: Spoznajmo. Dopoldne:** 1. zbor.: Slovenci v zgodovini; 2. zbor.: Slovenci na evropski karti. — **Popoldne:** 3. zbor.: Zbor funkcionarjev SDZ; 4. zbor.: Jugoslavija naš edini dom. Tovariški večer SDZ (poročajo zvezni referenti, poglavarji, recitacije, petje, šaljivi prizori, godba itd.). — 7. julija dopoldne: Sv. maša z nagovorom; 1. zbor.: Krščanska Evropa, pogoj svobode malih narodov; 2. zbor.: Prosto za ogled mesta. — **II. del tabora: Pripravimo se. Popoldne:** 3. zbor.: Naša šola in naše javno življenje mora biti slovensko, krščansko in jugoslovansko; 4. zbor.: Pripravimo se na novi čas! — **Zvečer:** Slavnostni sprevid, baklada in kresovanje. — 8. julija zjutraj: Zaključna sv. maša z nagovorom. Razhod.

Nižješolci: 5. julija zvečer: Prihod v Ptuj. — 6. julija zjutraj: Začetna sv. maša z nagovorom. — **I. del tabora: Spoznajmo:** 1. Slovenec sem. 2. Sovražniki našega naroda. — **Popoldne:** 3. Zbor funkcionarjev SDZ. 4. Naši veliki možje. Tovariški večer SDZ. — 7. julija dopoldne: Sv. maša z nagovorom. 1. Vera temelj slovenske bodočnosti. Prosto za ogled mesta. — **II. del tabora: Pripravimo se. Popoldne:** 3. SDZ — organizacija slovenskega dijaštva. 4. Naša je bodočnost. — **Zvečer:** Slavnostni sprevid, baklada in kresovanje. — 8. julija zjutraj: Zaključna sv. maša z nagovorom. Razhod.

Spored tabora za višješolke in nižješolke bo isti. Prihod 9. julija zvečer, odhod 12. julija zjutraj.

Navodila udeležencem

1. Prijavi se razrednemu županu ali zavodnemu vodstvu najpozneje **do 10. junija.**

2. Obenem s prijavo plačaj **10 din. Ostalih 10 din boš plačal ob prihodu na tabor v Ptuj.** Za naknadne prijave je treba plačati 25 din.

3. Preskrbi si pravočasno **člansko izkaznico SDZ**, ker bo dostop na tabor dovoljen le tistim, ki bodo imeli članske izkaznice. Prav tako bodo na železnici imeli četrtinsko vozni-

no v Ptuj in nazaj le tisti, ki se bodo lahko izkazali z novimi legitimacijami.

4. Naš nastop v Ptuj mora biti strumen, enoten in veličasten, zato si, če le moreš, oskrbi nov **kroj SDZ** in pridi v njem. Naroča se pri centrali.

5. Strumnost naše organizacije in enotnost našega nastopa zahteva, da upoštevaš vsa navodila tabornega vodstva.

Zvezno vodstvo SDZ.

Slovenske čitanke

Leta 1939. smo dobili v drugi, spopolnjeni izdaji za pouk slovenščine v nižjih razredih gimnazije sodobne knjige iz rok strokovnjakov: dr. Bajca, dr. Kolariča, dr. Rupla, Sovreta in Šolarja. Strokovna kritika je knjige kar najpohvalneje sprejela, saj so po svoji oblikovni in vsebinski plati take, da bi nas marsikdo zanje upravičeno zavidal. Sama na sebi je vsaka bodisi katera koli knjiga mrtva. Duh je šele tisti, ki črko oživi, da nam posreduje duhovne vrednote. Te vrednote, ki naj še prav posebno veljajo za učne knjige, so duhovne — etične, estetične in narodno jezikovne. Namen naših novih čitanek ni samo, da napolnijo dijaka z učenostjo, ampak hočejo, da bi mladina ob njih duhovno rasla, postala plemenitejša in iskrenejša. Ta misel ima Župančičev moto v prvi čitanki:

»Pojdi, moj sinko, na pot,
na življenja pot,
čuvaj, moj sinko, se zmot,
življenja zmot.«

ki bi moral veljati sploh vsemu našemu šolstvu. Ob legendi, basni, pravljici in pripovedki se seznanja dijak z osnovnimi vrstami literature, ki ga duhovno vzgaja ter dviga k lepemu in dobremu. Seznanja ga z nekaterimi najlepšimi domačimi deli, pokaže pa mu tudi lepoto tujega slovstva s prevodi Heumove, Puškina, Maeterlincka, Ezopa itd. Iz srbske in hrvatske literature imamo lepe prevode Domanovića, Makarovića, Nušića, Obradovića in Strossmayerja. Čitanka v mladi duši krepi ponos, narodno zavest in ljubezen do domovine. Prvi dve čitanki imata na koncu posebno poglavje iz slovnice. Posebnost in tudi odlika so še akcentuirani teksti, ki bodo pregnali neko omledno, šolskouradno izgovarjavo, ker prikazujejo klasično lepoto naše besede.

Druga knjiga slovensko zavest še pogloblja in kaže tudi na lepoto antike. Ob posameznih zgledih sledi razlaga literarne teorije in poetike. Tretja čitanka dijakov življenjski pogled še bolj razširja. Prikazuje slovenski srednji vek, poseza že tudi v socialno stran življenja ter ob domačih in tujih zgledih največjih pisateljev vzgaja literarni okus. Četrta čitanka ima že čisto literarno zgodovinski značaj. Dijaka sistematično seznanja s slovensko književno rastjo in ob primerih iz domačega in drugega slovstva mu ostri literarni okus. Na koncu ima knjiga še pregled slovenskega slovstva, kolikor ga potrebuje četrtošolec, in kratko oznako slovstvenih oblik. Posebna odlika novih čitanek je, da jih krasi slike posameznih pisateljev, ki jih je napravil Božidar Jakac. Novost in odlično sredstvo za oblikovanje estetskega likovnega čuta so razlage podob glavnih slovenskih umetnikov izpod peresa dr. Steleta. Dijak v teh umetniških

prilogah spoznava naše umetniške likovne smeri in si oblikuje smisel za lepoto s sredstvi, ki jih doslej v knjigah nismo poznali. Vsaka čitanka ima na koncu še literarnega »mentorja«, to je seznam domačega čtiva za posamezne razrede. Velike so prednosti teh čitanek in nikoli ne moremo odpustiti tistim političnim zagrizencem, ki so l. 1933. zahtevali in tudi dosegli, da so morali učenci in profesorji iztrgati 16 strani iz čitanek, ker so razodevale premalo »jugoslovenskega« duha. Niti pred Cankarjem, o katerem tako radi govorijo, da je »naš«, se niso sramovali: tudi stran z odlomkom iz Kurenta je morala ven, ker je bila »preveč« slovenska.

Tisti ljudje, ki imajo na vesti hudobni poskus, da so iz mladih duš hoteli iztrgati slovenstvo, sploh nimajo več pravice govoriti o kulturi in svobodi, ker so s svojimi metodami pokazali, kako pojmujejo in spoštujejo kulturo in svobodo.

Borba za naše učne knjige ni končana in unifikacija šolskih knjig še ni odložena, saj imata tretja in četrta čitanka na naslovni strani pripombo, da sta knjigi odobreni za uporabo na srednjih šolah kot učbenika zasebne izdaje le do konca šol. leta 1942/43. Mislimo, da državna zaloga tako visoko kvalitetne izdaje slovenskih učnih knjig še ni dosegla, in kakor je v praksi pokazala, je tudi ne bo. Banovinski založbi in prirediteljem moramo reči samo, naj delajo tako še dalje, da dobimo kmalu tudi čitanke za višjo gimnazijo. V višjih razredih so sedaj v rabi stare Grafenauerjeve čitanke kot pomožne knjige. »Kratka zgodovina slovenskega slovstva« — istega avtorja — je pošla in je že nekoliko zastarela (pričakujemo potrebne nove izdaje), zato jo je nadomestila Slovstvena zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki sta jo spisala dr. I. Pregelj in dr. Fr. Tomšič. Spričo obsežnosti gradiva in namena, da dijaku dasta le nekaj repetitorij za višji tečajni izpit, sta morala avtorja snov skrajšati na minimum. Vendar knjiga v smislu učnega načrta dosega svoj namen, saj daje tudi pregled srbskega in hrvatskega slovstva, ki ga mora dijak pri maturi obvladati. Primernih knjig doslej za tak študij nismo imeli, a pri pouku slovenščine zaradi obilnosti snovi zmanjka dostikrat časa še za domačo literaturo. Kakor po čitankah, ki nudijo bežen, a lep pogled v slovensko leposlovje, tako bo tudi po Slovstveni zgodovini segel vsakdo, ki se za predmet zanima. Zelo je ustregel dr. Ivan Pregelj srednješolcem s svojo književno teorijo, ki se tudi s pridom uporablja na gimnazijah kot pomožna knjiga. Pri pouku slovnice služi že četrta izdaja Breznikove Slovenske slovnice. Potrebna bi bila le še slovenska poetika, o kateri upamo, da jo bomo v bodočih letih dobili. —mir.

Književnost

Silva Trdinova:

V PROVINCI.

Menda nihče tako živo ne pogreša izvirnih slovenskih del kakor naše gledališče. Če izide kaka nova slovenska drama, pomeni to za nas še praznik svoje vrste in to je čisto tudi vzrok, da avtorjem spregledamo marsikatero napako. Še večja redkost so pri nas dramatska dela izpod ženskega peresa. Zato je tembolj treba z veseljem pozdraviti dejstvo, da je pred kratkim izšla tehtna drama »V provinci«, ki jo je napisala Silva Trdinova.

Snov za to dramo je vzeta iz šolskega življenja, kar je postalo pri nas zadnje čase že kar moda. Vendar se nova drama razlikuje od drugih del takšne vrste po izvirnih, močnih prijemih, katerih glavna odlika je resnost, s katero skuša avtorica poiskati vse vzroke in do zadnjega odtenka razčistiti vprašanje, zakaj se je ustrelil osmošolec Rudež. Ko tiplje za vsemi možnostmi, se ji razkrivajo kot vzroki starokopitnost, pomanjkanje čuta odgovornosti, pristranost, nesposobno vodstvo, sebičnost in sploh bolne razmere, ki mrtvijo in onemogočajo plodno delo na šoli. Ob tem osrednjem problemu plete avtorica še ljubezen med osmošolcem Severjem ter za svoj poklic in emancipacijo silno vneto profesorico Majdičev, ki jo zalezuje gimnazijski ravnatelj Brajda, podlež težkega kalibra.

Ker avtorica razmišlja o vzrokih Rudeževega samomora in ker hoče vsaj približno orisati raznovrstna dogajanja na gimnaziji, bi pričakovali, da bo natančneje razglabljala tudi o najglobljem problemu, o veri in svetovnonazorskih vrvenjih, trenjih in razlikah. Kdor bi čakal glede tega kako jasno besedo, bi se motil. Tako profesorji kakor tudi nastopajoči študenti so svetovnonazorsko nedoločno pobarvani, kajti avtorici ni šlo za razmišljanje te vrste, ker se ji to ni zdelo tako važno za namen, ki ga je imela pred očmi. Vsa svetovnonazorska nasprotja je pustila ob strani, v megli, le včasih ji tu in tam bolj nehoté kakor hoté uide kak stavek, ki da slutiti zavzemanje za svobodo prepričanja, v megli, ki je ne prepode povsem niti besede profesorice Majdičeve: »Jaz na svetu poznam samo eno čast in to je: biti človek«, kar je gotovo visoka maksima, a še ne najvišja. Celo v katehetu Gabrovcu skoraj ni moči spoznati duhovnika po drugem kakor po kolarju.

Trdinova rajši vrta skozi skorjo prepričanj do stržena, do človeških src, do človeških napak, slabosti in nemarnosti, v katerih vidi krivce Rudeževe smrti. Vsa teža igre je v iskanju in razgaljanju resničnih Rudeževih rabljev. In te vzroke išče s toliko odkritosrčnostjo, resnostjo, uvidevnostjo in ljubeznijo do svojega poklica in študentov, kakor se pri nas še nihče ni lotil te snovi. Do zdaj smo bili vajeni samo komedij na račun profesorjev in študentov, Trdinova pa se je z zaskrbljenim obrazom poglobila v snov in skušala iz stisk najti rešilno pot. Rudežev samomor je vsem profesorjem zledenil kri v žilah, vsi se branijo krivde s krčevitimi gestami, tako da zbujajo v človeku stud in pomilovanje obnem. A profesorji mlajše generacije kakor so Gabrovec, Dolinar, Majdičeva in Kolarjeva, vedo, da ne smejo vsega bremena naprtiti študentu na ramena, zakaj: »Naše družine so

razklane. Danes ni več tisti čas, ko bi profesorja lahko ocenjevali po njegovih znanstvenih zmožnostih. Naše družine so razklane, tu je naša druga naloga: »pomagajmo tam, kjer odpove dom, kadar in kjer pač moremo.« Trdinova se zaveda velike dolžnosti in velikih odgovornosti, ki jih imajo profesorji. S Kozjekovimi falzificiranimi dvojicami si profesor pod nobenim pogojem ne sme mazati vesti, hoteč se s tem oprati pred svetom. »Zavedajmo se, da bomo dajali račun pred Bogom in ljudmi,« pravi Gabrovec. Kakor pa se Trdinova zaveda, da mnogo zagreše profesorji, tako tudi vé, da tudi študent ni zmerom nedolžno jagnje. Rešitev vidi v mlajši generaciji profesorjev, ki se bodo nesebično trudili preoblikovati sebe tako, da bodo mogli biti študentom za zgled. Ne pove pa, v kateri smeri naj se izvrši to preoblikovanje posameznika. Na žalost avtorica ne omenja prepotrebne radikalne reforme cele vzgoje v Kristusovem duhu.

Problem ljubezni med Severjem in Majdičev, prav tako zadovoljivo reši z besedami Majdičeve: »S prostovoljno odpovedjo nama bo zrasla nova moč za delo.«

Drama bi se mogla goditi kjerkoli v Sloveniji ali izven nje. Na to kaže že naslov. Delo je v odrskem pogledu precej dovršeno, spreten režiser bi tu in tam še kaj zboljšal s črtanjem. Slovenščina je lepa. Nastopajoči profesorji in študenti so risani živo in na svojstven način, čeprav sem in tja še lepé na njih barve, ki smo jih vajeni iz komedij in karikatur. Kljub precejšnji dramski razgibanosti in polnosti se pa vendarle bojim, da bi na odru drama doživela isto, kar je doživela Žigonova drama »Kadar se utrga oblak«, ki je krasna bralna drama, na odru pa proti pričakovanju ni uspela. H koncu naj omenim še to, da ni preveč vzgojna takšna direktorjeva podoba, kakor je ravnatelj Brajda — v drami, ki hoče poleg drugega biti tudi vzgojna. Ta značaj se mi zdi od vseh najbolj enostransko risan.

Po pravici trdi g. prof. France Vodnik v uvodu, ki ga je napisal knjigi na pot, da je Trdinova s svojim prvencem prekosila vse moške tovariše, ki so se lotili podobnih snovi. Vendar pa mislim, da bo marsikdo upravičeno ugovarjal le premalo realni in le preveč enostransko, zgolj personalistični zamisli od katere pričakuje Trdinova ozdravljanje stisk in bolnih razmer na gimnazijah.

Univerza

Življenje naše univerze.

(Član našega uredništva je dobil na rektoratu naše univerze nekaj informacij o življenju slovenske univerze.)

V zadnjem času sta izšli dve uredbi, ki sta zelo važni za slovensko univerzo. Prva uredba določa bogoslovjem — pri nas mariborskemu — fakultetno stopnjo, vendar zdaj še ni docela jasen njihov pravni položaj. Zlasti pa je pomembna sprememba znanega § 51 obče univerzitetne uredbe, ki je določala, da sme medicinska fakulteta ljubljanske univerze imeti »zasad« samo 4 semestre. Ta paragraf se je črtal. Tako se je dosegla možnost, da se med fakulteta v Ljubljani razširi na 10 semestrov, kakor je to po ostalih univerzah. V dvanajstih letih, leto 1940/41 je rektorat zaprosil, naj ministrstvo omogoči, da se odpre v Ljubljani

za sedaj 5. in 6. semester na medicinski fakulteti. Vlada je tej prošnji ugodila v tem smislu, da je odobrila zadostno število profesorjev, docentov in pomožnega osebja. Tako se bo lahko vršil pouk v 5. in 6. semestru. Rektorat je prosil tudi, da se mu dovolijo krediti za materialne izdatke, za zidanje institutov, predavalnice itd. V prvih letošnjih dvanajstih letih so dovoljeni samo malenkostni krediti. Zato pa bodo potrebne še nadaljnje intervencije v naslednjih dvanajstih letih, potrebna pa bo tudi pomoč lokalnih oblasti v Ljubljani.

Obsojamo!

Zadnje dni je napravilo Društvo medicincev skupen izlet na Golnik, da si ogleda pod vodstvom tamošnjih zdravnikov zdravilišče. Izleta se je udeležilo do 60 slušateljev in slušateljic. Del izletnikov je dal veliko pohujšanje s tem, da so se prekomerno napili in svojo pijanost razkazovali po cesti in na kolodvoru. Na Golniku so jim zdravniki govorili o veliki nalogi, ki jih čaka, da bodo kdaj kot zdravniki dvigali ljudstvo do višjega stanja zdravega kulturnega življenja. Zgled, ki so ga nekateri akademiki javno dajali s svojim pijančevanjem, ni v ničemer v skladu z veličino poklica in naloge, ki čakajo naše medicince.

V nedeljo je priredil ASK izlet na Golico, katerega se je udeležilo precejšno število akademikov in tudi nekoliko akademičark.

Ne glede na to, da ne odobravamo takih skupnih izletov katoliških društev, moramo še s posebno žalostjo ugotoviti, da je proti večeru ob povratku v pijanem stanju po cesti in na železnici razgrajalo nekaj izletnikov.

Vsa Evropa se vije v krčih notranjih ali vojnih katastrof.

Ne moremo razumeti, da se nekateri akademiki niti danes ne morejo brzdati in tako sramotijo slovensko, akademsko in celo katoliško ime.

Julija meseca se zbere vsa armada SDZ v Ptuj. Omislite si kroje. Biti nas mora tisoč. Po slovenskem Ptuj mora odmevati naša bojna pesem, naš strumni korak, naša mladost.

V Ptuj bomo izpovedali svojo neomajno narodno zavest in svojo ljubezen do svete slovenske zemlje in slovenskih svetinj. Izpovedali bomo svojo trdno vero v naš narodni dom, v veliko in nepremagljivo Jugoslavijo. Izpoved, da bomo s svojo pripravljenostjo branili sleherno ped naše zemlje.

Ljubljanskemu članstvu SDZ

Udeležite se skupnega sestanka ljubljanskih krožkov Slovenske dijaške zveze, ki bo v nedeljo, dne 2. junija ob 11. uri dopoldne v frančiškanski dvorani.

Sporod je naslednji:

1. Državna himna.
2. Recitacija: O. Župančič: »Mladini«.
3. Dijak: »Mi kar nas je kovačev, bomo vsi kovali«.
4. Šolarska pesem.
5. Dijakinja: Marija — zaščitnica Slovencev.
6. Venček narodnih (orkester).
7. Beseda duhovnega vodje.
8. Povsod Boga.
9. Naša prisega na Slomškovem grobu.
10. Dvignite Orli.
11. Zastopnik Zveznega vodstva: »Bratje, mi stojimo trdno!«
12. Hej Slovenci.

Naš mladi dijaški rod tudi v tem času ne sme izgubiti vere v svojo in narodno bodočnost, ampak mora biti vedno pogumno na straži domovine. Čas je resen, bodimo enotni in pripravljeni, zato člani in članice SDZ, pridite na svoj sestanek.

92 redni letni občni zbor SKAD »Danica«

V petek, 17. maja je bil ob 3. občni zbor »Danica«, ki je specializirano društvo juristov. Udeležilo se ga je 16 članov.

Iz poročila predsednika posnemamo: Odbor je delal pod geslom: Red, mir in delo.

»Danica« je imela v tem šolskem letu 17 rednih petkovih sestankov in 1 prijateljski sestanek. Na sestankih so predavali odlični katoliški starešine, povprečna udeležba je bila 23 ljudi, maksimalna 33. Na sestanku 3. maja, ko je govoril g. ban in so bila vabljeni vsa specializirana društva je bilo celo 51 poslušalcev.

»Danica« ima 74 rednih članov-juristov.

Protikomunističnega shoda v začetku aprila se »Danica« ni mogla udeležiti, ker obsoja vsake akcije na lastno pest. Pri poznejših demonstracijah pa je prvi dan sodelovalo 7 Daničarjev, pozneje pa še več.

Večina svojega poročila je predsednik porabil za obračunavanje z merniči, ki se baje še vedno nahajajo v Danici.

V debati se je sklenilo, da naj bo v prihodnjem letu več prijateljskih sestankov in več referatov članov, da se tako vsi pritegnejo k delu.

Denar naložite

najbolje in najvarneje pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru

Gosposka ulica štev. 23 — Ulica 10. oktobra
registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Hranilne vloge se obrestujejo po najugodnejši obrestni meri. — Stanje hranilnih vlog din 53.000.000—